

Manu Rantanen, Ruralia-institutet vid Helsingfors universitet 2.1.2025

Hur ser framtidens Kimitoön ut för de multilokala invånarna?

Kimitoön hör huvudsakligen till kärnlandsbygden (Helminen mf.l., 2020) vilket innebär "landsbygd som är mångsidig till sin näringsstruktur och har relativt tät bosättning". För fritidsboendet är kommunens läge i förhållande till större bosättningscentrum och städer viktigt och relativt fördelaktigt (ca 65 km till Åbo och ca 160 km till Helsingfors). Det betyder att kommunen hör till dessa städers så kallade veckoslutszon för fritidsboende.

Liksom på de flesta landsbygdsområden minskar den stadigvarande bosättningen på Kimitoön, men fritidsbosättningen fortsätter öka. Om man räknar fritidsbostäder hör kommunen till de 15 största kommunerna i Finland. Under de senaste åren har relativt många fritidsbostäder byggts i kommunen (år 2023 sjätte plats bland kommunerna i Finland, FOS 2023). Det finns också många fritidsbostäder i förhållande till antalet bostadshus (bild 1).

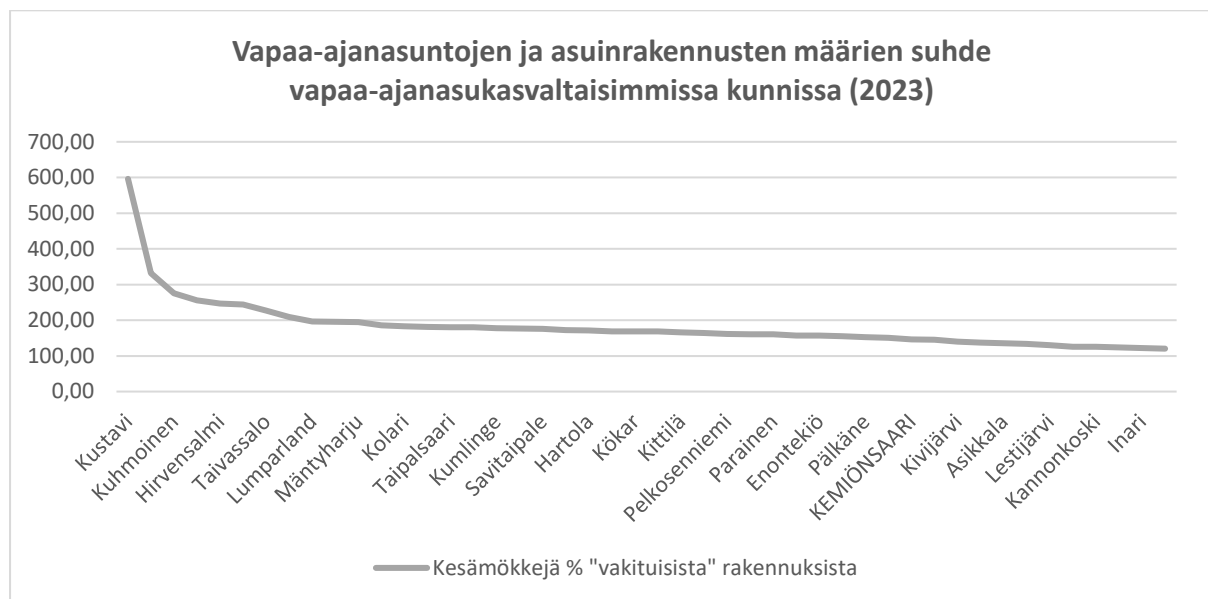

Bild 1. Kommuner med flest fritidsbostäder relaterat till bostadsbyggnader (källa: Statistikcentralen 2024).

Efterfrågan på varor och tjänster som hör ihop med multilokalt boende stöder såväl livsmedelsaffärer som exempelvis företagande inriktat på underhåll av byggnader. En del av de multilokala invånarna konsumerar medvetet på fritidsorten och försöker därmed stärka det lokala utbudet (Czarnecki 2018).

Det finns fem bosättningskoncentrationer på Kimitoön, varav de flesta är före detta kommuncentrum. Största delen av livsmedelsaffärerna ligger i kommunens centrum men också i de tre övriga större bosättningscentrumen och i resecentrumen på de sydliga öarna finns det storbutiker och restauranger. Närproducerad mat säljs på mer än tio lantgårdar och i affärer på olika håll av Kimitoöns landsbygd. Den fysiska tillgängligheten på service är således god. Ibland saknar emellertid multilokala invånare information om var servicen ligger eller hur tillgänglig den är, vilket beror på kulturella faktorer (Rehunen m.fl. 2018).

Det är sannolikt att allt fler fritidsbostäder – och därmed också multilokala invånare – kommer att finnas i kommunen i framtiden. Även om samtliga fritidsbostadsägare inte kommer från andra kommuner är en aktuell fråga vilka möjligheter de multilokala invånarna har att delta i exempelvis lokala evenemang eller föreningsverksamhet.

Hybridiseringen av arbete som digitaliseringen möjliggjort har ökat de multilokala invånarnas möjligheter att tillbringa allt längre perioder i fritidsbostaden. Det här har på en del områden lett till en förlängning av den så kallade stugsäsongen, särskilt under våren och hösten, men också på veckonivå om det går att jobba på distans i kombination med veckoslutsledigheten (t.ex. Raun m.fl. 2022). Samtidigt kan detta leda till att efterfrågesäsongen för service förlängs.

Via vilka, till exempel digitala, kanaler kan de som så önskar lära sig förstå det lokala livet bättre, få information om servicen och vid behov också agera aktivt? Det har visat sig att multilokala invånare som har stark anknytning till orten också har en ökad vilja att utveckla orten i en bättre riktning (Rantanen 2024).

Fritidsboende kan belasta exempelvis miljön och öka boendets säsongsbetoning vilket i förlängningen påverkar infrastrukturen och efterfrågan på service. Om multilokala invånare rotar sig på området ska detta dock ses som en resurs för livskraften som kommunen ska se till att gripa tag i. Ofta handlar det om långsiktiga strategiska val: I vilken riktning vill man att multilokaliteten ska utvecklas? Som vilken sorts invånare tas de emot – som enbart turister eller som potentiella samarbetspartner och en del till och med som kommande invånare?

Litteratur:

Czarnecki, A. (2018). Going Local? Linking and Integrating Second-Home Owners with the Community's Economy. A Comparative Study between Finnish and Polish Second-Home Owners. Polish Studies in Economics. Peter Lang, Berlin.

Helminen, V., Nurmio, K. & Vesänen, S. (2020) Kaupunki-maaseutu-alueluokitus 2018. Paikkatietopohjaisen alueluokituksen päivitys. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 21/2020.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5172-9>

Rantanen, M. (2024). Monipaikkaiset asukkaat aktiivisina aluekehittäjätoimijoina. Alue ja Ympäristö, 53(2), 31–49. <https://doi.org/10.30663/ay.144722>

Janika Raun, Manu Rantanen, Olle Järv, Pasi Oskari Okkonen, Iivari Paavo Aleksanteri Laaksonen, Torsti Hyryläinen (2022). Monipaikkaisen asumisen rytmit Etelä-Savossa - Sähkönkulutustiedot vapaa-ajanasuntojen käytön analysoinnissa. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin raportteja 222.
<https://helda.helsinki.fi/items/3b89b25a-93ed-405e-a4e1-e5ebc657f0b4>

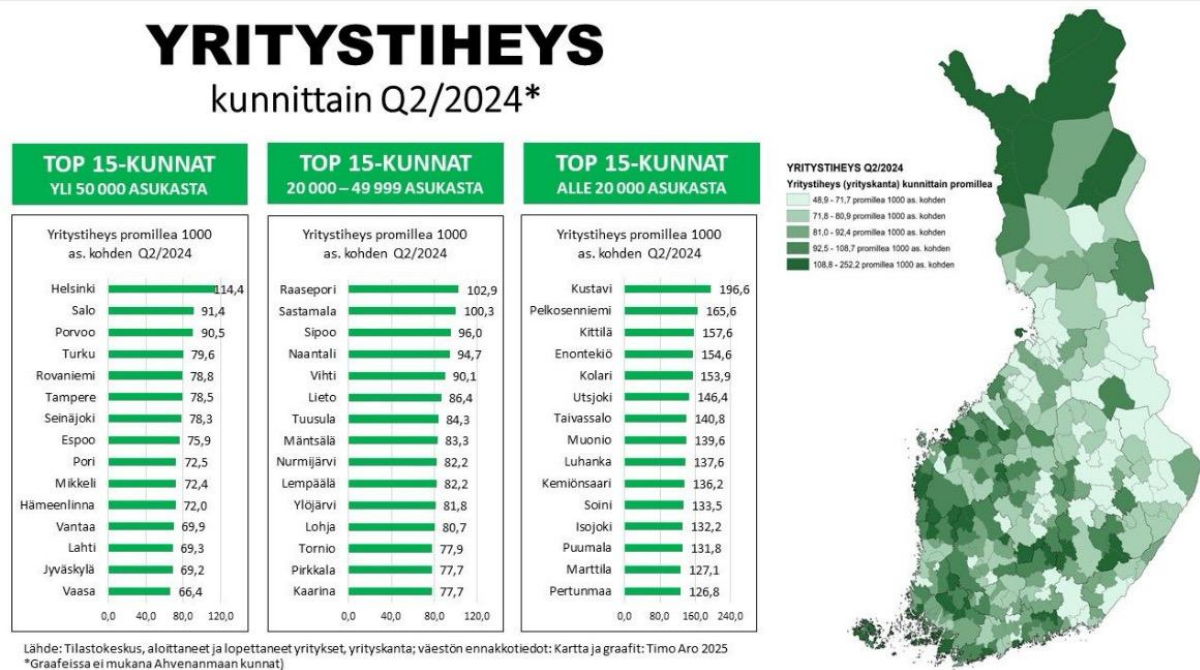
Rehunen, A., Rantanen, M., Lehtola, I. & Hiltunen, M.J. (red.) (2012). Palvelujen saavutettavuus muutoksessa – maaseudun vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden palveluympäristön kehityssuunnat ja uudet mahdollisuudet. Ruralia-instituutin raportteja 88.

Finlands officiella statistik (FOS) (2023). Rakennukset ja kesämökkit [verkojulkaisu]. ISSN=1798-677X. Helsingfors: Statistikcentralen [Hämtad: 2.1.2025]. Åtkomstsätt: <https://stat.fi/julka-isu/clm6c371zk08l0buhkqx2oh60>

Statistikcentralen (2024). Avgiftsfria databaser. https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_rakke/?tablelist=true

Kimitoöns kommun – en levande och mångsidig näringslivskommun

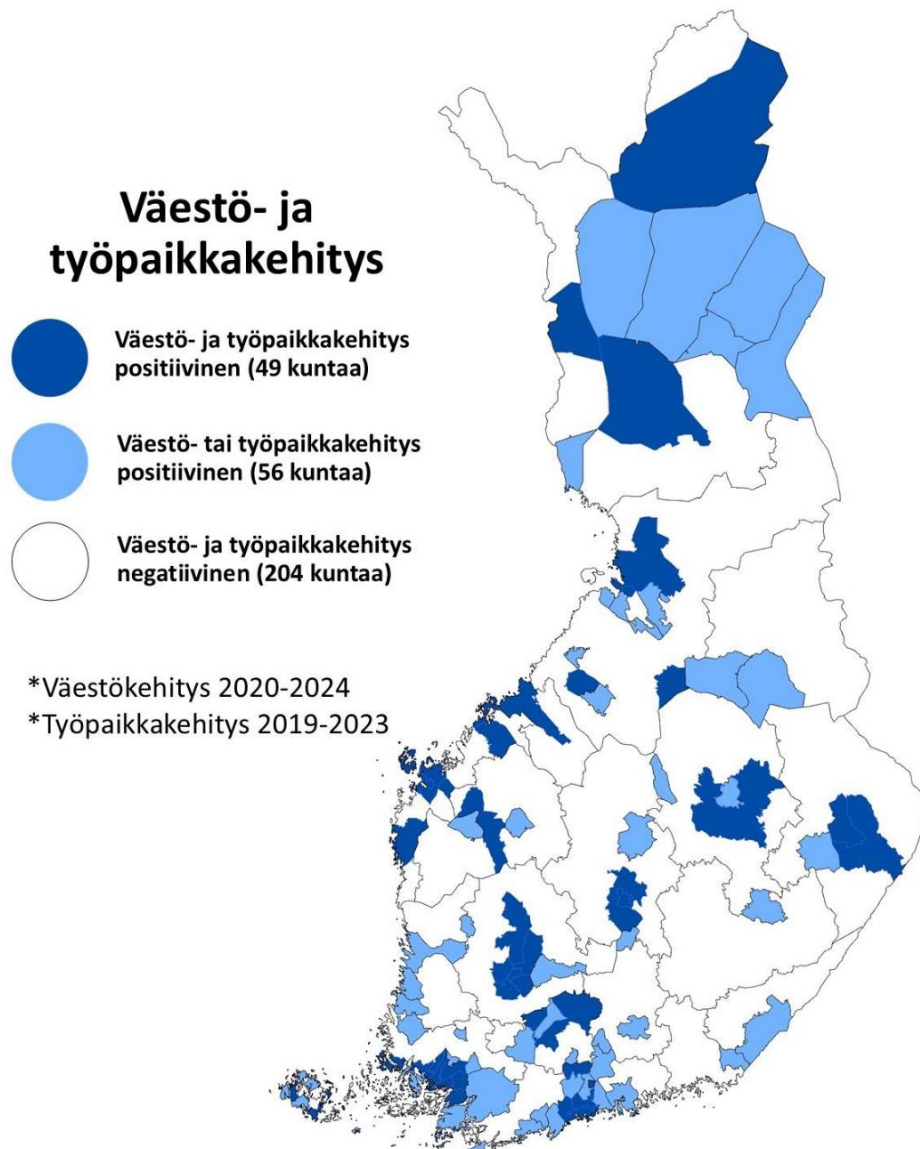
Kimitoöns kommun har en rik och mångsidig näringslivsstruktur som skiljer sig från många andra delar av Egentliga Finland och övriga Finland. Med cirka 900 mikroföretag och ett tiotal medelstora företag är kommunen en av de mest företagstäta i landet bland kommuner med mindre än 20 000 invånare.

Denna diversifierade struktur har bidragit till att arbetsplatserna i kommunen har ökat under 2020-talets början, vilket visar på en hållbar och växande ekonomisk dynamik. Även den fortsättningsvis ökande vistelsen hos visstidsboende i kommunen ger en bra bas för servicesektorn att vila på.

VÄESTÖ- JA TYÖPAIKKAKEHITYS

kunnittain viiden viime vuoden aikana*

Lähde: Tilastokeskus, väestö; väestön ennakkotiedot; työssäkäynti:
Kartta ja luokittelu: Timo Aro 2025

Utmaningar och möjligheter i ett säsongspräglat samhälle

Kommunens geografiska och demografiska förhållanden skapar en särskild utmaning med stora variationer i kundunderlag mellan sommar- och vintersäsonger. Därför är det viktigt att utforma allmänna utrymmen och infrastrukturlösningar som klarar av att välkomna ett stort antal människor under högsäsong, men som samtidigt inte känns övergivna under lågsäsong. Exempelvis kan pop-up-lösningar och flexibla användningsmöjligheter för offentliga utrymmen skapa möjligheter för näringslivet att

anpassa sig efter varierande efterfrågan. Även boende bör utvecklas så att det skapar en smidig helhet med servicesektorn.

För att skapa levande och smarta byar bör boende och näringsliv integreras. Det är avgörande att bevara byarnas identitet som året-runt-samhällen och inte enbart som turistdestinationer. Genom att dra nytta av byacentra som erbjuder gemensamma tjänster och kollaborativa arbetsmiljöer kan företag stimuleras att samverka och skapa nya produkter och tjänster.

Hållbar grön omställning och framtidens näringar

Kimitoöns näringsliv har unika möjligheter att dra nytta av den globala trenden mot grön omställning och lokal produktion. Med ren energi och geografiska fördelar kan kommunen bli en attraktiv plats för företag som vill flytta produktion närmare sina marknader och erbjuda kundanpassade produkter. Lokal matproduktion och andra former av närliggande tillverkning är på frammarsch och kan förstärkas genom långsiktig planering av markanvändning.

Turism spelar en viktig roll i kommunens ekonomi, med möjligheter att skapa fler arbetsplatser inom servicesektorn. För att utnyttja denna potential behövs strategisk planering av övernattningsmöjligheter, upplevelser och serviceutbud i kombination med förbättrade trafik- och logistiklösningar.

Digitalisering och tillgänglighet

Fungerande tele- och datakommunikation är en grundförutsättning för näringslivets och invånarnas livskvalitet. Det är viktigt att säkerställa robusta bredbandsnät och utveckla tekniska innovationer som drönarleveranser och mobila tjänster. Dessa kan bidra till att minska avståndens negativa effekter och skapa nya möjligheter för tjänsteutbud och innovation i skärgården.

Byggstenar för framtiden

Kimitoöns kommun satsar på att utveckla energieffektivt och modernt boende som attraherar arbetskraft och stärker kommunens attraktionskraft. Genom att skapa en balans mellan boende, näringsliv och naturnära livsmiljöer kan kommunen förbli en levande och dynamisk del av skärgården, med hållbara arbetsplatser och tjänster som möter framtidens behov. Lösningar som stimulerar aktivitet året om skapar ett allt mer balanserat och hållbart samhälle som kan vara ett allt mer attraktivt samhälle att bosätta sig i och etablera företagsverksamhet.

Framtidsprognoser för trafiken och rörligheten fram till år 2050

Utvecklingsbilden för markanvändningen i Kimitoöns kommun 2050

Inom trafiksektorn hör elektrifieringen av trafiken till de viktigaste tekniska genombruten som minskar trafikens miljöpåverkan drastiskt. Utsläppen under elbilarnas livscykel är betydligt lägre än för bilar med förbränningsmotorer. Elbilar är också energieffektivare än bensin- och dieslbilar. Det är möjligt att främja elektrifieringen av trafiken också på lokal nivå bland annat genom att se till att det finns tillräckligt med laddningstjänster i det offentliga laddningsnätverket och genom att erbjuda elbilar förmåner till exempel i parkeringsplaneringen eller med färjeförbindelserna. Kimitoön domineras av småhus och då är laddningsmöjligheterna i regel goda. Största delen av elbilarna laddas hemma, vid fritidsbostaden eller på arbetsplatsen. Det finns ett behov av att ordna laddningstjänster särskilt vid anslutningsparkeringsplatserna samt för den tunga trafiken som långsamt elektrifieras. Också turismen främjas av ett bra laddningsnätverk eftersom laddningsservice för elbilar ofta utnyttjas under sådana resor i hemlandet som kräver övernattnings.

Elektrifieringen förbättrar också möjligheterna att cykla eftersom det går att cykla längre sträckor än tidigare med en elcykel. Högklassiga cyklingsmöjligheter och tjänster för cykelturism är viktiga för såväl lokalbefolkningen, de fritidsboende som turismen. Även om resan till fritidsbostaden avläggs med bil är det möjligt att cykla lokalt.

Den tekniska utvecklingen påverkar inte bara rörlighetsmöjligheterna utan också rörlighetsbehoven. I trafikundersökningarna syns ökat distansarbete som färre arbetsresor. De allt flexibla arbetstiderna och att arbete i allt lägre grad är platsbundet har gjort det möjligt att välja bostadsort på längre avstånd från arbetsplatsen – man behöver inte längre åka till arbetsplatsen dagligen.

Coronapandemin satte fart på distansarbetet och det blev också allmänna med service på distans. Man kan förvänta sig att distansarbete behåller sin popularitet i framtiden när det gäller sådana arbetsuppgifter där det är möjligt och naturligt. Också den tekniska utvecklingen främjar distans- och hybridarbete. I framtiden kommer man att kunna tillbringa längre perioder i allt fler fritidsbostäder och användningen av fritidsbostäderna kommer inte på samma tydliga sätt att inskränka sig till semesterperioder och veckoslut.

I kärnan för ett hållbart trafiksystem finns knutpunkterna som förbinder olika transportsätt till resekedjor. Med tanke på knutpunkterna är det viktigt att det finns smidiga parkeringssystem och fungerande anslutningsparkering samt anropsstyrd trafik som möjliggörs av digitaliseringen. Genom att utveckla anslutningsförbindelserna kan man förbättra arbetsmöjligheterna i pendlingsregionerna Åbo, Salo och huvudstadsregionen.

I framtiden kommer olika delade tjänster att förändra behovet av privatbilism. Autonoma fordon, som alltså rör sig utan chaufför, uppskattas bli en av de största förändringarna under de kommande årtiondena. Prognoserna för hur utvecklingen av den autonoma trafiken kommer att framskrida är emellertid fortfarande osäkra. Autonoma applikationer blir långsamt allt vanligare i fordon och trafiksystem men det är uppenbart att chaufförens roll bakom ratten i personbilar kommer att minska under de kommande decennierna. Detta gör det bland annat enklare för äldre invånare att röra sig, vilket minskar skjutsbehovet.

Autonoma bilar förändrar ägandesättet och användningen av personbilar och bärbar för kostnadseffektiva delade tjänster. Autonom trafik ersätter den traditionella tidtabells- och linjebundna kollektivtrafiken särskilt där passagerarströmmarna är mindre. Linjeutbudet som utgår från rutten och tidtabeller koncentreras till starka delsträckor där det erbjuds nya sorters autonoma trafiktjänster för att möjliggöra smidiga anslutningar vid knutpunkterna.

Rörligheten i autonom trafik skulle kunna genomföras som en taxiliknande tjänst där resan görs flexibelt från dörr till dörr, i motsats till kollekttrafiken där standardrutter och fastslagna tidtabeller ska följas. Autonom trafik revolutionerar möjligheterna till rörlighet. Fordon som nätverkar sinsemellan skulle kunna utbyta information om trafikmiljön och resmålen och på det sättet möjliggöra en flexibel kombination av kostnadseffektiva resor. När autonoma fordon blir allt allmännare minskar behovet av dagens privatbilism och ägande av personbilar. En fördel är också att man kan utnyttja restiden på önskat sätt i den autonoma trafiken, till exempel till arbete eller läsning. Samtidigt suddas gränsen mellan arbete och fritid ut eftersom restiden kan användas friare.

Konsumtion och produktion av energi i framtidens Kimitoön

till kommunens utvecklingsbild för markanvändningen, visionsår 2050

/specialplanerare Kristina Karppi, Egentliga Finlands förbund och energispecialist Liisa Harjula, Valonia

Elkonsumtionen fördubblas i Finland

Elkonsumtionen kommer att öka på riksnivå och i stort sett fördubblas på tio års sikt. Den största orsaken är datacentralerna och elektrifieringen av industrin. Av produktionsformerna växer vindkraften mest enligt prognoserna. I framtiden kommer prissättningen av elöverföring och elförsäljning i allt högre grad att stödja styrning av konsumtionen till billigare timmar. Utöver prissättningen kommer lagring av el och smart automationsstyrning att stödja tidpunkterna för elkonsumtionen. De här bakgrundstrenderna inverkar också på kommun- och fastighetsnivå, men utvecklingsbilden är mer mångfasetterad än så:

Byggnaders helhetsbehov av energi minskar

På byggnadsnivå har regleringen av energieffektiviteten blivit betydligt stramare, först nationellt och sedan i och med EU:s energieffektivitetsdirektiv. I och med de uppdaterade direktiv som godkänts under de senaste åren kommer regelverket i framtiden att förutsätta en stegvis övergång till relativt energieffektivt så kallat nettonollbyggande, först för nybyggnationer och senare vid totalrenoveringar. Med nettonollplanering avses minimering av energikonsumtionen och maximering av energieffektiviteten samt användning av förnybara energikällor, ofta i form av produktion per fastighet. Man kan till exempel producera el med solpaneler och ta värme ur marken eller luften – också spillvärmens utnyttjas.

Särskilt helhetsbehovet av värme, men också helhetsbehovet av el på byggnadsnivå, kommer alltså så småningom att minska. De nya och smarta energiteknikerna i fastigheterna kan effektivare dra nytta av elen och omgivningsvärmens olika former och också förlägga konsumtionen till en gynnsam tidpunkt. Olika slags värmepumpar i olika storlekar har ökat avsevärt redan under de senaste tio åren och nu håller lösningar för lagrande och smart styrning på att utvecklas. Värmepumparna behöver emellertid el för att fungera och även elbilarna med tillhörande laddningsbehov ökar, vilket innebär att behovet av el i viss mån ökar.

Enorm potential i fastighetsspecifik småskalig produktion av förnybar energi

Fastighetsspecifik småskalig produktion av förnybar el och värme passar särskilt väl i glesbebyggda kommuner på landsbygden där tomterna ofta är större och det finns utrymme för solpaneler på taken eller andra konstruktioner (staket, förråd). Fastighetsspecifik småskalig produktion är också direkt ekonomiskt gynnsam för de boende: även om ett jordvärmesystem är dyrt i byggskedet sparar det på lång sikt in kostnader för ägaren. Detsamma gäller också större kommunala offentliga byggnader samt privata arbetsplatser och industribyggnader.

Utvecklingen av energieffektiviteten kommer också att föra med sig fina omvälvningar såsom även hittills. Till exempel inom solenergin håller tredje generationens tunnfilmsteknik på att introduceras, till och med av biomassa. När tunnfilmsteknikerna utvecklas så de blir kommersiellt lönsamma och kan serieproduceras kommer solpaneler att vara märkbart enklare och flexiblare att installera på vilka ytor som helst, också små sådana, jämfört med tekniken för dagens solpaneler med kiselceller.

Ett mångsidigt och smart energisystem med flera nivåer är mest driftsäkert

För att utveckla energisystemen inför framtiden förutsätts å ena sidan minikravet drift- och servicesäkerhet och å andra sidan teknologiska framsteg och positiva vitalitetseffekter utöver dessa – utan att glömma hållbarheten som helhet. Den pågående snabba energiomställningen kombinerar för närvarande de här målen med ganska hög avkastning.

På Kimitoön, liksom på andra platser, är det mest drift- och servicesäkra energisystemet möjligast mångsidigt med så många nivåer som möjligt samt smart anpassningsbart till pristoppar och undantagstillstånd. Betydelsen av smart efterfrågefleksibilitet och tekniska lösningar för lagring ökar vid sidan av energiproduktionen och överföringsförbindelserna. Det mest störningskänsliga skulle vara en ö som är beroende av en eller två lösningar.

Utöver fastighetsspecifika lösningar behövs också stabila elöverföringsförbindelser till den nationella marknaden och i bästa fall också lokal energiproduktion. På Kimitoön finns det redan nu ett litet solkraftverk som är exemplariskt med tanke på övergripande hållbarhet, eftersom man där på ett lyckat sätt har kombinerat betesmarker och energiproduktion. Tre stora projekt är dessutom aktuella – det återstår att se om de genomförs. I bästa fall kan industriella solenergiprojekt kombinera elproduktion med jordbruk och/eller betesdrift och också omfatta planteringar med en mångfald av arter som smälter in i landskapet och förhindrar avrinning.

Däremot verkar tyvärr möjligheterna för vindkraft i industriell skala att minska på Kimitoön. Orsaken är att dagens kraftverkstyper är mycket större än de var för tio år sedan: de kan vara så höga som 350 meter vilket är mer än dubbelt så stora jämfört med tio år bakåt i tiden. Kraftverkens behov av utrymme och deras landskapseffekter har således ökat enormt. Möjliga placeringar på Kimitoön begränsas av bland annat bosättningen, natur- och fågelvärdena samt landskaps- och kulturvärdena. Om vindkraftsteknologin i framtiden utvecklas så att också mindre kraftverkstyper producerar kostnadseffektiv el skulle situationen se annorlunda ut. I den yttre skärgården, utanför elnätet, är små fastighetsspecifika vindkraftverk redan i dag goda alternativ. Modulär småskalig kärnkraft torde å sin sida utvecklas till tämligen skalbara små enheter, men för närvarande har man kommit fram till att de är lämpligare att placera i de större städerna.

Vid långsiktig planering av områdesanvändningen är det viktigt att granska miljöns och naturens tillstånd ur ett övergripande perspektiv med beaktande av såväl boende, näringar, trafik, rörlighet och energi som områdets attraktionskraft. En positiv utvecklingsriktning för miljön har också medfört många andra goda effekter, såsom påverkan på människans hälsa och välbefinnande, matproduktionen och skogarnas tillväxt samt ekonomin över lag.

Den framskridande klimatförändringen påverkar miljöns tillstånd

Fram till år 2050 är det klimatförändringens framskridande som mest påverkar miljöns tillstånd: hur snabbt och vilka utsläppsmål och begränsningsåtgärder som har uppnåtts globalt, hur klimatförändringarna framskrider regionalt och vilka anpassningsåtgärder och vilken ambitionsnivå som gäller för de åtgärder som vidtas i regionen. Klimatförändringen och klimatuppvärmningen framskrider snabbt under 2020-talet och medeltemperaturrekord slås årligen. I Egentliga Finland påverkar det föränderliga klimatet bland annat köldperioderna och snö- och istäckenas tjocklek, samt att tiden då marken är snötäckt minskar medan regnet ökar, särskilt på vintern.

En stor osäkerhet är knuten till minskningen av den biologiska mångfalden, eftersom klimatförändringen påskyndar förlusten av biodiversitet, som initierats av mänsklig verksamhet, och förlusten av biodiversitet förstärker i sin tur klimatförändringen.

Forskarna och forskarsamhället har betonat att **klimat- och naturkrisen bör lösas tillsammans** (bl.a. Pörtner m.fl. 2021). Å andra sidan är det nu nödvändigt att ändra verksamhetssätten på samtliga nivåer inom administration och näringsliv, det vill säga **naturen hör, vid sidan av ekonomin, till beslutsfattandet**. Alla ekonomiska sektorer påverkar förlusten av biodiversitet men de kan också hjälpa till att förebygga den. (Pouta m.fl. 2023).

Forskarna har konstaterat att **vi inte ens nödvändigtvis känner till alla skadliga effekter mänskligheten har på miljön**. På 2020-talet befinner vi oss i en så kallad brytpunkt (tipping point) beträffande naturens bärkraft (Dasgupta 2021). Särskilt temperaturförändringen påverkar i betydande grad miljön, naturen och de ekosystemtjänster den erbjuder.

Den accelererande takten påverkar i betydande grad bland annat resultaten för de åtgärder som görs för miljön. Kimitoöns viktiga satsningar på att förbättra Skärgårdshavets tillstånd genom att minska näringsbelastningarna på avrinningsområdena har resulterat i att havstillståndet sakta förbättrats. Dessutom förändrar det allt varmare klimatet de förhållanden som vi påverkar. Det är viktigt att utföra vattenskyddande åtgärder på avrinningsområdesnivå såväl i jord- som i skogsbruket vilket samtidigt dämpar klimatutsläppen.

Antalet olika skyddsområden och konnektivitet till varandra ska stödjas i planeringen av markanvändningen

I områdesanvändningen bör man, för att nå ett bra tillstånd för miljön, fokusera på att stödja livsmiljöernas konnektivitet genom blågröna nätverk, stödja de ekosystemtjänster som naturen tillhandahåller samt styra markanvändningen till att beakta naturvärdena i stävandet av klimatförändringen och även anpassningen till den. I det havsnära Kimitoön framhävs enhetliga strandzoner i naturtillstånd som via strömmande vatten och skogar förbinds med inlandet. Skyddsområdena ska vara mångsidiga och också ansluta till varandra. När mångfalden i naturen utarmas kan naturens förmåga att producera ekosystemtjänster försvagas, så det är viktigt att

strategiskt granska till vad de minskande naturresurserna kan användas och till vad det lönar sig att använda dem. Med hjälp av ekosystemtjänster garanteras att naturresurserna räcker till för såväl naturen som människan, bland annat vad beträffar matproduktion och tillgången på rent vatten. Med naturbaserade metoder garanteras att samhället är förberett på extrema väderfenomen och de risker dessa medför, såsom översvämningar, stormar och torka.

Markanvändningsplaneringen främjar den positiva utvecklingen av miljön som redan har påbörjats

För att miljöns tillstånd ska vara gynnsamt 2050 har flera positiva steg mot förändring redan tagits i början av 2020-talet, i linje med bland annat de internationella klimatavtalen samt EU:s klimat- och naturmål. Egentliga Finland har som region förbundit sig till kolneutralitet senast år 2035. Det nationella genomförandet av EU:s förordning om restaurering planeras för närvarande, och en strategi för biologisk mångfald i Egentliga Finland håller också på att utarbetas. Alla livsmiljöer som under 2020-talet identifierats ha behov av restaurering ska ha restaurerats före år 2050. Förordningen omfattar våtmarker, ängar, vattendrag, skogar, jordbruksmiljöer, pollinerare och stadsmiljöer. På 2020-talet har man i flera internationella, nationella och också kommunspecifika program angett som mål att vända riktningen för biodiversitetsförlusten och styra verksamheten i en naturpositiv riktning. Också Kimitoöns miljö- och klimatprogram 2022–2030 lyfter fram mångfald i naturen och vattenskydd som viktiga teman. De uppmärksammar att det inte räcker med enbart skyddsområden för att trygga mångfalden, utan naturen bör beaktas i all markanvändning. Kimitoön har redan deltagit i såväl anläggande av skyddsområden som förbättrande av livsmiljöer bland annat i livsmiljöprogrammet Helmi. Det är emellertid bra att stärka åtgärder som stöder målen med beslut på regional nivå som styr markanvändningen och som beaktar att de blågröna nätverken och skyddsområdena hänger samman.

Även om vi har förbundit oss att vända utvecklingsriktningen för biodiversitetsförlusten senast år 2030 (bland annat livsmiljöprogrammet Helmi) **bör bekämpningen av biodiversitetsförlusten ske i all verksamhet, så att nyttan av biologisk mångfald också märks som exempelvis ekonomisk och social nytta.**

Källor:

Dasgupta, P. 2021. The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. HM Treasury, London. <https://www.gov.uk/government/collections/the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>

Pörtner, H.O., Scholes, R.J., Agard, J., Archer, E., Arneth, A., Bai, X., Barnes, D., Burrows, M., Chan, L., Cheung, W.L., Diamond, S., Donatti, C., Duarte, C., Eisenhauer, N., Foden, W., Gasalla, M. A., Handa, C., Hickler, T., Hoegh-Guldberg, O., Ichii, K., Jacob, U., Insarov, G., Kiessling, W., Leadley, P., Leemans, R., Levin, L., Lim, M., Maharaj, S., Managi, S., Marquet, P. A., McElwee, P., Midgley, G., Oberdorff, T., Obura, D., Osman, E., Pandit, R., Pascual, U., Pires, A. P. F., Popp, A., Reyes-García, V., Sankaran, M., Settele, J., Shin, Y. J., Sintayehu, D. W., Smith, P., Steiner, N., Strassburg, B., Sukumar, R., Trisos, C., Val, A.L., Wu, J., Aldrian, E., Parmesan, C., Pichs-Madruga, R., Roberts, D.C., Rogers, A.D., Díaz, S., Fischer, M., Hashimoto, S., Lavorel, S., Wu, N., Ngo, H.T. 2021. Scientific outcome of the IPBES-IPCC co-sponsored workshop on biodiversity and climate change; IPBES secretariat, Bonn, Germany, DOI:10.5281/zenodo.4659158

Pouta, E., Hiedanpää, J., Iho, A. & Kniivilä, M. 2023. Luonnon monimuotoisuus ja talous: Muutospolkuja Suomessa Dasguptan raportin pohjalta. Naturresursinstitutet. Policy Brief 3/2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-610-8>.

Tyrväinen, L., Halonen, J.I., Pasanen, T., Ojala, A., Täubel, M., Kivelä, S., Leskelä, A.-R., Pennanen, P., Manninen, J., Sinkkonen, A., Haahtela, T., Haveri, H., Grotenfelt-Enegren, M., Lankia, T. & Neuvonen, M. 2024. Luontoympäristön terveystaikutukset ja niiden taloudellinen merkitys. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 76/2024. Naturresursinstitutet. Helsingfors. 89 s. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/555356>

Tyrväinen, L. 2021. Luonnosta virkistystä ja terveyttä vuonna 2050? <https://www.luke.fi/fi/blogit/luonnosta-virkistysta-ja-terveytta-vuonna-2050>

The Threes Rule. <https://www.330300rule.com/>

Hakanen, T., Myllyniemi, S. & Salasuo, M. 2019. Oikeus liikkua: Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Helsingfors: Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:2

Övrig litteratur:

Huhta, E. & Melin, M. (toim.) 2023. Ilmastomuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden vaikutukset luontoon ja luonnonvaratalouteen: Synteesiraportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 118/2020. Naturresursinstitutet. Helsingfors. 62 s.

Pilli-Sihvola, K., Halonen, J., Meriläinen, P., Laapas, M., Ruuhela, R., Munck af Rosenschöld, J., Hällfors, M., Knuuti, S. & Jaana Sorvali. 2023. Ilmastomuutokseen liittyvät riskit ja

haavoittuvuudet Suomessa: Tarkastelu kansallisen ilmastonmuutokseen
sopeutumissuunnitelman 2030 taustaksi. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:72. Helsingfors.
140 s.